

Handläggare
Sara Schaerling
Telefon: 0850808042

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2021-10-28

Svar på skrivelse om visseblåsare och tysta arbetsplatser

Förslag till beslut

Skrivelsen anses besvarad med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Sammanfattning

Stadsdelsförvaltningen redogör i ärendet för svaren på frågeställarens frågor kopplad till meddelarfrihet, visseblåsarlagen och visseblåsårdirektivet.

Bakgrund

En skrivelse inkom 25 mars 2021 från Socialdemokraterna och Vänsterpartiet angående visseblåsårdirektivet och tysta arbetsplatser. Frågeställaren önskar en redogörelse för:

- Hur de anställda informeras om sin rätt och sina möjligheter att med stöd av meddelarfrihet och meddelarskydd agera som visseblåsare.
- Hur många visseblåsaralarm som förekommit inom Kungsholmens stadsdelsförvaltning sedan lagens tillkomst 2017.
- Hur många ärenden om repressalier från arbetsgivaren som rapporterats inom förvaltningen sedan 2017.
- Hur förvaltningen förbereder sig för att införa ett kontrollsystem i enlighet med den nya lagen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom HR-avdelningen. Ärendet är behandlat i förvaltningsgruppen 2021-10-21, i rådet för funktionshinderfrågor 2021-10-25 samt i pensionärsrådet den 2021-10-25. Eventuella synpunkter framgår av protokollen.

Ärendet

Det är ett viktigt samhällsintresse och en grundsten i ett rättssamhälle att medarbetare som iakttar allvarliga missförhållanden i verksamheten slår larm om dessa missförhållanden. Genom larm kan allvarliga missförhållanden komma fram, åtgärdas eller undanröjas. Detta är särskilt viktigt i offentlig verksamhet.

Rapportering av olika typer av missförhållanden

Alla medarbetare inom kommunala myndigheter har en rad möjligheter och skyldigheter att rapportera olika typer av missförhållanden.

Alla medarbetare har meddelarfrihet – rätten att vända sig till media och lämna uppgifter. Alla har också anonymitetsskydd, som innebär att den som tar emot ett tips inte får avslöja källan om han eller hon vill vara anonym. Det allmänna får inte efterforska vem som lämnat uppgifter (efterforskningsförbudet) och inte heller straffa den som lämnat uppgifterna (repressalieförbudet).

Reglerna om Lex Sarah och Lex Maria kan också nämnas. Lex Sarah gäller inom socialtjänsten och innebär att de som arbetar där är skyldiga att anmäla missförhållanden eller påtaglig risk för missförhållanden till Inspektionen för vård och omsorg, IVO.

Lex Maria är bestämmelser i patientsäkerhetslagen.

Bestämmelserna innebär att en kommun ska anmäla till IVO om en patient drabbats av eller riskerat att drabbas av en allvarlig vårdskada. Arbetsmiljölagen är en annan lag som anger skyldigheter att anmäla allvarliga tillbud och olyckor som riskerar eller har drabbat medarbetare.

Lagen (2016:749) om särskilt skydd mot repressalier för arbetstagare som slår larm om allvarliga missförhållanden, den så kallade Visselblåsarlagen (2016:749) kompletterar de grundlagsskyddade rättigheterna och övrig lagstiftning som innebär skyldigheter att rapportera olika typer av missförhållanden.

Visselblåsardirektivet antogs i oktober 2019 och föreslås träda i kraft senast den 17 december 2021. Den nya lagen föreslås ersätta den så kallade visselblåsarlagen (2016:749).

Information om meddelarfrihet och meddelarskydd

Förvaltningen har under året informerat alla chefer om meddelarfrihet och den så kallade visselblåsarlagen och ämnet kommer behandlas på förvaltningens alla ledningsgrupper under hösten.

I förvaltningens digitala introduktion för nya medarbetare finns information om meddelarfrihet. Information om meddelarfrihet kommer från och med nästa år att finnas med i förvaltningens årshjul för det systematiska arbetsmiljöarbetet och tas upp en gång per år på alla enheters arbetsplatsträffar.

Visselblåsaralarm

Förvaltningen har inget registrerat visselblåsaralarm utifrån den så kallade visselblåsarlagen den efterfrågade perioden och heller inga ärenden gällande repressalier från arbetsgivaren.

Inrättandet av interna rapporteringskanaler

Juridiska avdelningen i staden har i uppdrag att utreda hur staden kan uppfylla visselblåsar direktivet. Avsikten är att en central visselblåsarfunktion ska finnas på plats under juli 2022. Alla förvaltningar ska vara kopplade till den och den är tänkt som en central funktion, med placering på stadsledningskontorets juridiska avdelning. Arbete pågår med utredningar kring exempelvis IT-system och en rekryteringsprocess är påbörjad.

Förebyggande arbete

Det är av stor vikt att arbeta förebyggande för att undvika att missförhållanden och oegentligheter förekommer. Förvaltningen jobbar med förebyggande arbete genom att ha god kontroll och styrning, genomföra olika riskhanteringar och skapa förutsättningar för ett öppet arbetsklimat. I en verksamhet där det förebyggande arbetet fungerar minskar risken för missförhållanden av olika slag.

Synpunkter och förslag

Skrivelsen besvaras med förvaltningens redovisning om genomförda aktiviteter för att informera chefer och medarbetare om meddelarfrihet samt redovisning av antalet visselblåsaralarm, ärenden gällande repressalier samt stadens uppdrag och arbete centralt för att leva upp till det nya visselblåsar direktivet.

Förvaltningen föreslår att skrivelsen anses besvarad med förvaltningens tjänsteutlåtande.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2021-10-11